

DRWECA

Z DODATKAMI: „OPIEKUN MŁODZIEŻY“, „NASZ PRZYJACIEL“ i „ROLNIK“

„Drwęca“ wychodzi 3 razy tygodniowo, we wtorek, czwartek i sobotę rano. —
Przedpłata wynosi dla abonentów miesięcznie z doręczeniem 1,20 zł.
Kwartalnie wynosi z doręczeniem 3,59 zł.

Przyjmuje się ogłoszenia do wszystkich gazet.

Druk i wydawnictwo „Spółka Wydawnicza“ Sp. z o. odp. w Nowemście.

Cena ogłoszeń: Wiersz w wysokości 1 milimetra na stronie 6-linowej 15 gr,
na stronie 3-linowej 50 gr, na 1 stronie 60 gr. — Ogłoszenia drobne: Napisowe
słowo (tłuste) 30 gr każde dalsze słowo 15 gr. Ogłoszenia zagran. 100% więcej.

Numer telefonu: Nowemiasto 8.

Adres telegr.: „Spółka Wydawnicza“ Nowemiasto-Pomorze.

ROK XVII

NOWE MIASTO LUBAWSKIE, CZWARTEK, DNIA 20 MAJA 1937.

N — Nr. 57

Na froncie sanacyjnym — bez zmian.

Nie trzeba było długo czekać, aby się przekonać, że oświadczenia przywódców Obozu Zjednoczenia Narodowego (OZON-u) nie są uznawane nawet przez najwybitniejszych zwolenników obozu rządowego. Kto wątpił — mógł się do wodnie przekonać o tym na zjeździe Związku Miast.

Mówi się i pisze, że samorząd powinien być szkołą życia obywatelskiego, że trzeba przywrócić znaczenie samorządu w Polsce.

Na kilka dni przed zjazdem Związku Miast pismo obozu rządowego, „Ilustrowany Kurier Codzienny“, zamieścił artykuł bardzo krytyczny o obecnym stanie samorządu miejskiego.

Samorząd miejski — czytamy — znajduje się w upadku. Jest on samorządem tylko nominalnie, ale nie faktycznie. Pozbawiony został głównych swych uprawnień, swej samodzielności gospodarczej i finansowej. Został zdegradowany do roli czynnika wykonawczego w administracji państwowej i to czynnika niższego stopnia. W ciągu kilkunastu lat miasta pozbawiono uprawnień finansowych. Samodzielność miast — nie tylko ich samorząd — stał się cieniem cienia. Poziom prac i obrad doznał obniżenia“.

Zdawałoby się, że po tak ostrej krytyce nawet zwolennicy obozu rządowego mianowani burmistrzami, którzy w wielu wypadkach — jak dochodzą wieści z kraju — nie urządzili wyborów delegatów na zjazd, tylko sami się do Warszawy wybrali, mając podjęte ze strony pisma, popierającego rząd, będą starali się wystąpić, jeżeli nie samodzielnie, to przynajmniej po cichu popierać wnioski, zgłoszone przez przedstawicieli Klubów Narodowych w obronie samorządu na zjeździe Związku Miast.

Na Komisji Administracyjnej nieznaczna większością głosów, widocznie przypadkową, przyjęto wniosek mec. Kowalskiego z Łodzi, domagający się rozpisania nowych wyborów samorządowych w Łodzi i Poznaniu oraz przywrócenia normalnych stosunków samorządowych w Warszawie. Mec. Kowalski, uzasadniając wniosek Klubu Narodowego, przypomniał, że Radę Miejską w Poznaniu rozwiązano dwukrotnie, pod rozmaitymi pozorami, aby tylko móc odroczyć wybory, za każdym razem na przeszło rok. W ten sposób pozbawiono Poznań rządów, opartych na zaufaniu miejscowej ludności, a podtrzymywano rządy komisaryczne. W Łodzi komisarzy rządowi wbrew ustawie nie zwołują wogóle wybranych zarządów kolegialnych. Gospodarka komisaryczna w stolicy państwa, jak wykazują cyfry, jest niedoległa i kosztowna, gdyż zwiększono wydatki administracyjne, zmniejszono wydatki na opiekę i szkolnictwo, zadłużono miasto i w ciągu 3 lat liczba emerytów wzrosła ponad 4.000 osób, czyli o 145 procent.

Zdawałoby się, że po tak rzeczowym uzasadnieniu wniosek powinien być uchwalony przez zjazd, który się zebrał pod hasłem obrony samorządu. Tymczasem przewodniczący zjazdu, komisaryczny prezydent Warszawy, p. Starzyński, przeciwko któremu narodowcy protestowali, jako przewodniczącemu, gdyż na zjeździe samorządowym powinien przewodniczyć działacz samorządowy, a nie nominat, przyszedł na Komisję Administracyjną, nawymyślał mec. Kowalskiemu, goślnie zapewnił, że jego zarzuty są nieprawdziwe, podniecił swoich, aby nie udzielili głosu p. Kowalskiemu dla odpowiedzi i postarał się o to, ażeby wnioski, domagające się przywrócenia samorządu w 3 największych miastach Polski, nie były przez zjazd uchwalone.

Taki sam los spotkał wniosek, zgłoszony przez radnego Białegostoku, Serwatkę, b. więźnia Berezy, który domagał się, ażeby zjazd uchwalił do rządu w kierunku przeprowadzenia odpowiedniej ustawy, odbierającej prawa polityczne żydom w Polsce, a więc prawa wyborcze do samorządu terytorialnego. Wniosek ten odrzucono, powołując się na sprzeczność z konstytucją.

A zapytać należy, czy, jeżeli we wnioskach, zgłoszonych przez Zarząd Związku Miast, przy referacie „Rola samorządu w administracji publicznej“, pisze się: „Należy przywiązywać dużą wagę do wykorzystania przez samorząd dla dobra publicznego wartości twórczych, tkwiących w społeczeństwie“ — to czy przez to samo powinno się zmierzać ku temu, ażeby żydom, którzy są zupełnie obcym elementem w Polsce, działającym wbrew interesom państwa polskiego, ostatnio związanym bardzo silnie z komunizmem, który godzi w niepodległość Polski — nie odebrać wpływu na życie publiczne Polski.

Na kilka dni przed zjazdem na konferencji prasowej p. płk. Kowalewski oświadczył, że do organizacji politycznej p. Koca właściwie nie mogą należeć żydzi. Zostawił tylko dla rzekomych prawdziwych Polaków małą furteczkę, a tu na zjeździe Związku Miast kierownik miejski Ozon'u, p. Starzyński, namiętnie zwalcza wniosek radnego Serwatki. Nastąpiło wyjaśnienie: na froncie sanacyjnym bez zmian. K. Wierczak.

Żydzi zamordowali policjanta w Brześciu nad Bugiem Ogromne podniecenie — Zniszczenie sklepów żydowskich

W dniu 13 b.m. w Brześciu n. Bugiem dwóch policjantów, wywiadowca i policjant mundurowy, ujęli grupę żydów, handlarzy mięsem nieostemplowanym z potajemnego uboju.

W chwili układania zajętego mięsa na dorózkę celem odstawienia do rzeźni miejskiej, zebrał się tłum żydów, zamierzając przeskoczyć wywiadowcom w wykonaniu czynności służbowych. Obecny na miejscu przodownik PP. wezwał tłum do rozejścia. W tym momencie żyd rzeźnik Ajzyk Szczerbowski podbiegł do starszego wywiadowcy z wydziału śledczego PP., Stefana Kędziora i wbił mu w prawy bok mając rzeźniczką, używaną do ostrzenia noży. Cieżko ranny Kędziora nie stracił przytomności, wyjął rewolwer i oddał kilka strzałów, które ugodziły w nogę Ajzyka Szczerbowskiego.

Rannych przewieziono do szpitala miejskiego, gdzie wywiadowca Kędzior zmarł.

Starszy wywiadowca Kędzior — lat 33, był jednym z najzdolniejszych funkcjonariuszy PP., posiadał on Krzyż Zasługi. W walce z przestępcami był kilkakrotnie ranny. M. in. przed kilku laty, w pościgu za pewnym bandytą, otrzymał postrzał w okolice serca i tylko dzięki zegarkowi, który miał w kieszeni i w którym ugrzęzła kula — ocalał.

Żona zamordowanego Kędziora w chwili, gdy mordowano jej męża, powiła w szpitalu dziecko. Prócz tego sierotą został 7 letni chłopiec.

Wiadomość o morderstwie natychmiast rozszalała się po całym mieście. Tłum mieszkańców zaczął ciągnąć w stronę Małego Rynku, bijąc po drodze żydów i tłukąc szyby w sklepach i domach żydowskich. Na rynku powywracano stragany i kioski, powyrzucano towar na ulicę, który niszczone, niczego jednak nie zabierając. Mięso i pieczywo rozdawano darmo ubogim mieszkańcom. Z dorózek wyrzucano pasażerów żydów, którzy uciekali do domów lub na dworzec kolejowy.

Poza tym niszczone książki handlowe i darto weksle dłużników.

Największe zniszczenie panuje na głównych ulicach handlowych: 3-go Maja i Dąbrowskiego, które zasłane są szkłem i zniszczonym towarem.

Władze bezpieczeństwa dołożyły wszelkich starań celem opanowania rozruchów i nie dopuszczenia do dalszych ekscesów. Ulicami krążą samochody, motocykle i piesze patrole policyjne. Wojewódzka Komenda P.P. zarządziła wzmocnienie stanu liczebnego na prowincji, gdyż istnieje obawa przerzucenia się tam ekscesów.

W całym mieście panuje ogromne podniecenie. Władze bezpieczeństwa opanowały sytuację. — Aresztowano 100 osób.

Manifestacyjny pogrzeb śp. St. Kędziora.

Kto Polak — wziął udział.

Pogrzeb śp. Stefana Kędziora, który się odbył o godz. 9 rano w ub. sobotę, był olbrzymią, pełną powagi i żałoby manifestacją ludności polskiej Brześcia. Wielkie tłumy wzięły udział tak w nabożeństwie żałobnym, jak i pochodzie żałobnym. Na ulicach zgromadzone były wielotysięczne tłumy. Wszystkie sklepy chrześcijańskie podczas trwania obrzędów były zamknięte.

Zajścia antyżydowskie w Międzyrzeczu Podlaskim

Na dzieci polskie, wychodzące ze szkoły, napadła grupa wyrostków żydowskich.

W „Warszawskim Dzienniku Narodowym“ czytamy:

Międzyrzec — miasto liczące około 20 000 mieszkańców, w czym blisko 80 proc. żydów, było ostatnio terenem krwawych zająć z żydami.

Po manifestacji 1-majowej, w której brali udział prawie wyłącznie żydzi, na chłopców, wychodzących ze szkoły powszechnej, napadła grupa wyrostków żydowskich. W obronie bitych malców stanęło kilku przechodniów Polaków. W parę godzin po tym na jednego z nich napadł tłum żydów, bijąc do utraty przytomności i chcąc zemłodnego wrzucić do rzeki.

Szczęśliwym zbiegiem okoliczności zjawili się kilku Polaków i policjant, którzy wyrwali bitego z rąk rozjuszonego tłumu.

Provokacyjne zachowanie się żydów doprowadziło w końcu do reakcji ze strony ludności polskiej. Rozgorzała walka, w wyniku której jeden żyd dogorywa w szpitalu w Warszawie, kilkunastu jest rannych, z Polaków również kilku zostało poturbowanych i poranionych nożami.

Trzech bojówkarzy żydowskich, przytrzymanych z bronią w rękę na ulicy, zostało aresztowanych.

Przeciw Polakom również toczą się dochodzenia.

Na Pomorzu powstaje „nowy typ Polaka“.

Niedawno temu w Grudziądzu i Toruniu odbyły się pierwsze zebrania organizacyjne t. zw. OZN-u, t. j. obozu płk. Koca. Na obydwóch przemawiał komisaryczny prezydent Warszawy, p. Starzyński. Operowano tam górnymi hasłami i robiono dużo szumu około tej nowej organizacji. Nie szczędzono też utartych już komplementów Pomorzanom. Stwierdzono, że „na Pomorzu powstaje nowy typ Polaka bez uprzedzeń dzielnicowych“. Zasluga to — rzecz jasna — sanacji — bo czego ona to już wszystko nie potworzyła? I „nową Polskę stworzyła, „moralnie i materialnie usanowaną“ i „raj“, obiecany przy każdorazowych wyborach Polsce zgotowała i głosującym za nią dostatek w pożywaniu „bułek z szynką“ zapewniła, a obecnie ponadto obdarzyła Pomorze „typem nowego Polaka“. Ten nowy typ Polaka będzie posiadał tę poza tym osobliwość, że nie będzie go się już więcej imać żadna żądza kariery. Ciepłe posadki, świetne kariery, wygodne, a donośne synekury pozostawi ona tym, którzy je już posiadają, a sam kontentować się będzie „bezinteresowną“ pracą dla tej nowej ideologii. OZN-u. A kto nie wierzy, ten się rychło o tym przekona.

Powiększenie naszej marynarki wojennej.

Przybył ostatnio do portu wojennego w Gdyni nowy kontrtorpedowiec polski „Grom“. Budowa jego rozpoczęła się w stoczni angielskiej 2 lata temu. Nowy okręt jest najcięższy i najszybszą jednostką polskiej marynarki.

Z krwawej Hiszpanii.

Powstańcy posuwają się naprzód

Oddziały powstańcze pod Bilbao stale posuwają się naprzód, a pierścien w około miasta, stolicy Basków, coraz bardziej się zacieśnia.

W czerwonej części Hiszpanii zamęt rośnie.

Zamęt w czerwonej części Hiszpanii coraz bardziej się wzmacnia. Ostatnio we Walencji i w ogóle w całej Katalonii rząd czerwony stoczyć musiał formalne bitwy z anarchistami. Obecnie doszło do przesilenia rządu we Walencji. Głośny Caballero zrzekł się godności premiera, a o następcę trudno. Wobec tego przesilenie rządowe we Walencji trwa nadal.

Rewolucja w Albanii.

Z Terany donoszą o wybuchu znów jakiejś ruchawki rewolucyjnej. Na przełęczu Proci miała się stoczyć formalna bitwa, w której powstańcy w nieładzie zbiegli. Przywódca powstańców, Ismet Toto, poległ podczas starcia.

Bomba w stolicy Irlandii zniszczyła posąg króla Jerzego II.

Irlandczycy chcą się zupełnie uwolnić od wszelkiej zależności i łączności z Anglią. Znamionym symptomem było rzucenie w dniu koronacji króla Anglii bomby pod posąg króla Jerzego II, która go rozerwała. Wypadków w ludziach nie było.

Wojenny okręt brytyjski wpadł na minę.

Brytyjski kontrtorpedowiec w odległości 5 km. od wybrzeży hiszpańskich najechał na minę i doznał poważnych uszkodzeń. 8 osób zginęło, a 24 odniosły rany.

Nienawiść antypolska Litwinów nie zna granic.

Na Litwie nienawiść ze strony Litwinów do wszystkiego, co polskie, dochodzi do potwornych granic. W ostatnim czasie mnożą się wypadki napadów na polskie nabożeństwa w kościołach, jak to miało miejsce w kościele św. Trójcy w Kownie, gdzie banda Litwinów poturbowała kilku Polaków. Naprawdę podziwienia godna cierpliwość polska, która te wszystkie szkany znosi.

Lotwa przeciwko koedukacji.

Ryga. Lotewskie ministerstwo oświaty przeprowadziło (3. 5. 1937) reformę prawa szkolnego. Istniejące dotychczas gimnazja i szkoły zawodowe o typie koedukacyjnym przestaną istnieć. Będą one przekształcone na szkoły wyłącznie dla chłopców lub dla dziewcząt. Program szkoły dla każdego typu będzie odmienny.

Rozwiązanie partii niemiecko-narodowej w Gdańsku — Hitlerowcy panami sytuacji.

Berlin Z Gdańska donoszą, że tamtejsza partia niemiecko-narodowa postanowiła „dobrowolnie” rozwiązać się. Wobec tego, że partia narodowo socjalistyczna posiada już teraz dwietercie większości, pozwala jej przystąpić drogą legalną do zmiany konstytucji.

Dopiero w końcu lipca będzie gotowa cała wystawa paryska.

Z wystawą paryską jakoś nie bardzo się wie. Dotąd tylko 17 pawilonów została wykończonych. To też piszą, że dopiero w końcu lipca będzie gotowa cała wystawa paryska.

J. E. Nuncjusz Cortezjusz przybył z Rzymu do Warszawy.

W sobotę, dnia 15 bm. o godz. 12.30, przybył z Rzymu do Warszawy, uroczyste witany, nowoimianowany Nuncjusz Apostolski J. E. ks. arcybiskup Filip Cortezjusz.

Miesiąc kwiatów.

Tysiące kwiatów barwnych się mieni;
Jacynty, goździki, stokrotki...
Strojny tulipan już tak rumieni,
I obok karzełki bratki.

Zaś w cieniu innych skromny kwiat-lajek
Małą swą główkę wychyla,
To popularny niezapominajek
Drzemie pod skrzydłem motyla.

Zaniknął już fiolet, towarzyszył wiosnie,
Opadły listeczki jego;
Choć wityny był tak radośnie,
Dziś już nie pora dla niego.

W ogrodach, gajach, kwitnie konwalia,
Już balsam rozlewa swą woń;
Wnet się ukazuje niewinna lilia,
Cudów przyrody jednocząca toń.

Białe narcyzy wabią ku sobie,
Z cicha ślą fale rozpaczy,
Chwiejąc się zwłaszcza na cichym grobie;
Wszak los ich smutny, tułaczy...

Z krawędzi płotów bzy nęcą oczy,
Śmiejąc dokoła swa czary;
Gdzieś indziej znów jasmin uroczy,
To maja rozkoszne dary.

T. Plotrowiczówna.

Organ czołowy sanacji na Pomorzu zarzuca „Słowo Pomorskie” bujanie.

Pytanie tylko, kto buja?

„Słowo Pomorskie” w Toruniu na łamach swych twierdziło ostatnio, że „Polska znajduje się obecnie w położeniu niebywale ciężkim i pełnym trudności, tak wielkich, że zdźwignąć ją może tylko wspólny, mocny wysiłek całego narodu. Na to oburza się wielce „Dzień Pomorza”. Nazywa to bujaniem obywatela, zniekształcaniem i przeinaczaniem naszych warunków i naszego dorobku. Widocznie tym, którzy to piszą w sanacyjnym piśmie, musi dobrać się dzieć, jeżeli nie widzą i nie czują „niebywale ciężkiego i pełnego trudności położenia Polski”.

To też w oczach tych ludzi każdy, który nie wtóruje sanacji, że w Polsce byczo jest, uchodzi za niepoprawnego gracza i bujacza.

Proces o wyprawę na Myślenice rozpoczyna się.

Przed Sądem Okręgowym w Krakowie rozpoczyna się 19 maja wielki proces przeciwko 49 towarzyszym Adama Doboszyńskiego, oskarżonym o wzięcie udziału we wyprawie na Myślenice. Sprawę samego inż. Doboszyńskiego, oskarżonego o założenie i kierowanie związkiem zbrojnym, wyłączono. Doboszyński odpowiadać będzie przed sądem przysięgłych dopiero po rozpatrzeniu sprawy 49 uczestników wyprawy na Myślenice.

Tak los spotyka zdrajców.

W ciągu szeregu lat do Bolszewii puciekało sporo polskich komunistów, sądząc, że tam znajdy raj. Tymczasem spotyka ich tam zgoła coś przeciwnego. Co rusz to donoszą o uwięzieniu tego lub owego czerwonego uciekiniera z Polski i rozstrzelaniu go. Ostatnio aresztowano b. prezesa chłopskiej międzynarodówki, Dąbala. Grozi mu również kara śmierci.

Kongres Zjednoczenia Zawodowego „Praca Polska”.

W Zielone Świątki obradował we Warszawie kongres Zjedn. Zawod. „Praca Polska”. Zjechali delegaci ze wszystkich ośrodków robotniczych w całej Polsce w liczbie 372. Na intencję kongresu odbyła się uroczysta Msza św., a podniosłe kazanie o roli robotnika w ruchu narodowym wygłosił ks. prał. Nowakowski. Przyjęto szereg uchwał, które podamy w jednym z następnych numerów.

Nadzwyczajna Sesja Sejmu i Senatu

wyznaczona została na piątek, 21 maja o godz. 16.

Obchody święta ludowego.

W Zielone Świątki, jak donosi Sekretariat Naczelny Stronnictwa Lud., w 200 punktach kraju odbyły się 16 maja zorganizowane obchody święta ludowego.

Wielki zjazd śpiewaczy w Toruniu

W Zielone Świątki w Toruniu odbył się wielki zjazd śpiewaczy, połączony z konkursem chórów, który ściągął do stolicy Pomorza ponad 4.500 osób z różnych zakątków Polski. Uroczystości jubileuszowe rozpoczęły się nabożeństwem w bazylice św. Jana, po którym przeszedł pochód śpiewaków ulicami miasta na Rynek Staromiejski, gdzie nastąpiło otwarcie zjazdu. 2000 śpiewaków wykonało szereg pieśni. Po południu odbył się konkurs śpiewaczy.

Wyniki konkursów chórów.

W pierwsze święto po południu oraz w drugie święto przed i po południu odbywały się konkursy chórów, do których stanęło 35 zespołów męskich i mieszanych. Poza chórami z Pomorza i Gdańska w konkursach udział wzięły chóry: z Warszawy, Poznania, Bydgoszczy, Inowrocławia i Włocławka.

Jury konkursowe stanowił: ks. kan. Waław Lewandowski z Pelplina, pp. prof. Władysław Raczkiwicz z Poznania, prof. Stanisław Kazuro z Warszawy i prof. Jerzy Stefan z Torunia.

Wyniki konkursów są następujące:

Zespoły męskie: 1) Dzwon — Toruń (111 na 132 możliwych), 2) Lutnia Toruń (107 pkt.), 3) Montuszek — Gdańsk (99 p.) 4) Echo — Inowrocław, 5) Echo — Grudziądz, 6) Lutnia — Wąbrzeźno, 7) Echo — Chełmża, 8) Montuszek — Brodnica, 9) Harmonia — Swiecie, 10) Harmonia — Chełmża, 11) Harmonia — Wejherowo, 12) Lutnia — Działdowo.

Zespoły mieszane: 1) Cecylia — Gdańsk (111 pkt.), 2) Halka — Podgórz (108 pkt.), 3) chór garnizonowy Sw. Katarzyny — Toruń (104 pkt.), 4) Lutnia — Chojnice, 5) Lutnia — Grudziądz, 6) chór Chrystusa Króla — Toruń, 7) Lutnia Działdowo, 8) Lutnia — Gdańsk, 9) Lutnia — Toruń, 10) Cecylia — Wąbrzeźno, 11) Cecylia — Brodnica, 12) Cecylia — Gdańsk-Wrzeszcz, 13) Lutnia — Sopot, 14) Lutnia — Nowe, 15) Chopin — Sugajno, 16) Montuszek — Grudziądz, 17) Montuszek — Kowalewo, 18) Cecylia — Papowo Toruńskie, 19) Harmonia — Swiecie.

Poza konkursem: Pobudka z Warszawy zdobyła 108 pkt., Lutnia (mieszana) z Włocławka 99 pkt., Lutnia z Poznania 94 pkt. i Lutnia (męski) z Włocławka 90 pkt.

Wykroczenia przeciwko przepisom o ruchu na drogach publicznych

Okólnik ministerjalny do wojewodów i starostów.

Prezes Rady Ministrów, jako minister spraw wewnętrznych, wydał do wszystkich wojewodów i starostów następujący okólnik w sprawie ruchu na drogach:

Pomimo mego zarządzenia z dnia 17 września r. ub. wykroczenia przeciwko przepisom o ruchu na drogach trwają w dalszym ciągu i nie są dość energicznie zwalczane. Oprócz wykroczeń, popełnianych przez używających drogi, którzy z reguły przepisów o ruchu nie przestrzegają, powodując tym ciągle wypadki, szczególnie częste są wybryki nieletnich, którzy przejeżdżających, zwłaszcza samochodami, obrzucają kamieniami, rozsypują szkło, gwałdnie itp., powodując niebezpieczeństwo dla zdrowia jadących oraz uszkodzenia pojazdów.

Ten stan rzeczy bezwzględnie nadal tolerowany być nie może, przypominając zatem zarządzenie moje z dn. 17 września r. ub. i przytoczone w nim zarządzenie poprzednie, polecam z całym naciskiem przystąpić do energicznej walki z anarchią na drogach publicznych. W stosunku do wykroczących należy z całą surowością stosować kary, przewidziane w ustawie o przepisach porządkowych na drogach publicznych, szczególnie w tych przypadkach, gdy przepisy przekraczane są świadomie.

O ile chodzi o wybryki nieletnich, należy pociągnąć do odpowiedzialności za brak dozoru ich rodziców czy opiekunów. Przypominam również o przepisach porządkowych na drogach publicznych, o odpowiedzialności majątkowej rodziców i służbodawców za nieletnie dzieci i służbę do lat 14 oraz o odpowiedzialności wsi, osad i miast, na których terenie dokonano szkody przez niewykrytych sprawców spośród ludności miejscowej.

W zakończeniu minister poleca, aby szczególnie nacisk położony na szybkie załatwienie spraw karnych przy wykroczeniach przeciwko przepisom o ruchu. Sprawy takie winny być załatwane bez żadnej zwłoki i traktowane jako bardzo pilne.

Niesamowity testament.

Powieść angielska. 43

(Ciąg dalszy).

Wzmocniona nieco tym śniadaniem, zwróciła się do Nelsona, chcąc zobaczyć, jak się dziś miewa. Lecz przeraziła się, ujrawszy, jak okropna zmiana zaszła w nim tej nocy. Twarz jego pokryta była sinawą bladością, oczy w słup stanęły, a przez zaciśnięte zęby wymawiał słowa bez związku, w malignie. Obydwaj marzynie wyszli z chaty szukać jej pomiędzy skałami. Augusta sama z Jurasiem pozostała w chacie przy chorym starcu. Na dworze deszcz zaczął padać gwałtowny i strumienie wody spływały przez dach podziurawiony do chaty. Czyniła, co tylko mogła, aby umierającego starca ochronić od deszczu, lecz było to niemożliwe, choć go od deszczu, padającego z dachu, osłoniła, to z dołu wilgoć przesiąkała całe jego ubranie. Po kilku godzinach odzyskał znów przytomność, a z nią wzbudził się znów okropny strach śmierci w jego umyśle. Ach, te miliony, które tak chętnie nagromadzał, nic mu

już teraz pomóc nie mogły.

— Muszę umierać! muszę umierać! — jęczał boleśnie, a ja złym byłem człowiekiem! Oh, być naczelnikiem takiego stowarzyszenia wydawców, to grzech straszny...

Augusta przerwała mu łagodnie te wyrzekania, mówiąc, że wydawnictwo nie jest grzeszne, owszem, nader pożyteczne zajęcie i w ten sposób starała się uspokoić go i pocieszać.

Ale teraz wobec śmierci Nelsonowi przypomniły się wszystkie jego oszukaństwa, wyiskiwanie i niemilosiernie uciskania biednych literatów i sprawiły mu niewystowione udrczenie.

— Słuchaj, pani, — rzekł, unosząc się na swym postaniu z wilgotnego ліsca, z rozpaczliwym wysiłkiem, — muszę się wyświadczyć przed tobą!

Augusta słuchała z przerażeniem wyznań staro-grzesznika i wystawiała sobie w duchu, jak straszliwym być musi los spowiednika.

— O proszę, przestań pan! — zawołała wreszcie słabym głosem, — ja tego dłużej znieść nie mogę, doprawdy nie mogę!

— Oh, panno Smiters! — zawołał i upadł bezwładny na postanie, — sądziłem, że gdy się pani dowiesz wszystkiego... — rzekł po długiej

chwili milczenia coraz bardziej słabnącym głosem, to sobie będziesz mogła wyobrazić, co ja cierpię, gdy po takim życiu mam teraz stanąć na sąd przedwiecznego Władcy tego świata.

Nastąpiła długa chwila milczenia.

— Wypędźcie go! wypędźcie! — zawołał nagle Nelson, oglądając się przestraszonymi oczyma.

— Kogo? — zapytała Augusta, — kogo?

— Tego wysokiego człowieka, co stoi tam w kącie, z tą wielką księgą pod pachą. Ja go znam, to jest Numer 25, który umarł przed wielu laty. Był on biegłym lekarzem, lecz jeden z jego pacjentów oskarżył go i zmarnował doszczętnie. Ten nieborak został literatem. Kazaliśmy mu napisać encyklopedię leczniczą — za 12 tomów daliśmy mu tylko 300 funt. szterlingów, a on oszalał i umarł przed skończeniem dwunastego tomu. A jego wdowie nie daliśmy ani grosza. A teraz przychodzi on do mnie! Tak, to on! poznaję go dobrze! Słuchajcie, on przemówił! O nieba! on powiada, że teraz ja będę literatem, a on moim nakładcą na lat tysiąc! On będzie wydawał moje pisma podług systemu czteroprocentowego wyzysku! Biada mi, biada! Otóż idą ci drudzy! — jęczał, oganiając się rękoma. (C. d. n.)

Spęd bekoniów w Lubawie

odbędzie się w poniedziałek, d. 24. bm. o godz. 5-tej rano, jak następuje: Rakowice, Zajczkowo, Prątnica, Swiniar, Omule, Byszwałd, Tuszewo, Lubawa, Grodziczno, Zwiniarz, Czerlin, Lubstynok, Wałdyki, Złotowo, Samplawa, Targowisko, Zielkowo, Kazanice, Gierłoż-Polska, Rożental, Grabowo.

Spęd bekoniów w Rybnie

odbędzie się w poniedziałek, d. 24. bm. o godz. 5-tej rano, jak następuje: Koszelewy, Mała i Wielka Turza, Płońnica, Nowawies, Kiełpiny, Jeglia, Dębiesz, Rybno, Hartowiec, Kato, Ostaszewo, Rumian, Rumienica, Zwiniarz. Zwracam uwagę na wczesny przyjazd i zgłaszanie bekoniów Grochowski, instruktor hodowlany.

Uwaga Okręg Biskupiec!

Zarząd Sekcji Producentów Trzody Chlewniej w Nowym Mieście podaje do wiadomości, że w dniu 20. bm. zostanie na stacji kolejowej w Biskupcu postawiona nowa waga do ważenia bekoniów, własność Sekcji. Waga zostanie umieszczona na rampie nr. 4. w miejsce wagi p. Mankiewicza. Prosimy zatem na spędzie bekoniowym w dniu 24. bm. dojeżdżać już do nowej wagi sekcijnej. P. P. Prezesi będą łaskawi o powyższym zawiadomić wszystkich członków. Sekcja Producentów Trzody Chlewniej w Nowym Mieście Lub.

WIADOMOŚCI.

Nowe Miasto Lubawskie, dnia 19 maja 1937 r.
Kalendarzyk. 19 maja, Środa, Piotra, Celest.
20 Czwartek, Bernardyna.
Wschód słońca g. 3 — m. 36. Zachód słońca g. 19 — m. 28.
Wschód księżyca g. 15 — m. 07. Zachód księżyca g. 1 — m. 39.

Odroczenie płatności podatku gruntowego.

Rozporządzeniem min. skarbu z 30 kwietnia b. r. (Dziennik Ustaw Nr. 36) przesunięto termin płatności I-szej raty podatku gruntowego za rok bieżący od mniejszej własności rolnej (nie opłacającej progresji) do dnia 30 czerwca b. r.

Z miasta i powiatu

Ogłoszenie.

Nowe Miasto. Droga publiczna przez wieś Mroczo od kupca p. Trzcńskiego do remizy strażackiej (w kierunku szkoły) jest z dniem dzisiejszym zamknięta aż do odwołania.

Ruch kołowy należy kierować drogą okrężną.
Mroczo, dnia 18 maja 1937 r.
Wójt gminy, Przechowski H.

"Dzień Kwiatka" tutejszego Przedszkola.

Nowe Miasto. Za staraniem Stow. Pań Miłosierdzia św. Wincent. a Paulo urządziła tu Przedszkole "Dzień Kwiatka" w niedzielę dn. 23 maja. Uprasza się więc Szan. Obywatelstwo o ofiarowanie choć skromnego datku w zamian za wiązanek kwiatków, a przyczynią się swą ofiarą do ulżenia niedoli bliźniego.
Zarząd Stow. Pań Miłosierdzia.

Towarzystwo Upiększania Miasta

Nowe Miasto wiosna tegoroczna po dłuższym, a nie zbyt sprzyjającym pod względem warunków klimatycznych okresie przedwiośnia w kwietniu, weszła wolno w ostatnim tygodniu w pełnię swego rozwoju. Każdy z nas jest świadkiem nadszybczej szybkości ostatecznej pokrycia się drzew parkowych i krzewów ogrodowych nie tylko liściowiem, ale i kwieciami. W tym okresie nadszybczej bujnego wzrostu wegetatywnego w przyrodzie Zarząd Tow. Upiększ. Miasta zwraca się do mieszkańców miasta z gorącą prośbą o kontynuowanie rozpoczętych w zeszłym roku prac nad upiększeniem swych ogródków i balkonów w zieleni i kwiecie. Zyczylibyśmy sobie, aby ta szlachetna praca dopomagania w gospodarowaniu przyrodzie przez mądre i celowe poczynania człowieka stała się przyzwyczajeniem i koniecznością wszystkich mieszkańców miasta. Wierzymy, że tylko wtedy miasto zyska na wyglądzie swym, gdy każdy podejmie się tej odrobiny pracy ofiarnej i przy niewielkim wydatku pieniężnym da dowód zrozumienia założeń przyrodniczych i estetycznych, tkwiących w celach naszej organizacji. Do upiększenia wybieramy rośliny niebardzo kosztowne, a trwałe np. petunie, nasturcje, pelargonie i t. p. Przy wysiłku i dobrej chęci można zrobić wiele. Ufając, iż da się to zrobić, wzywamy Was do pracy. Czas nagli!
Zarząd Tow. Upiększ. Miasta Nowego Miasta

Z targu.

Nowe Miasto. Na wtorkowym targu płacono za prosięta od 17—26 zł, bekony 37 zł, tustę świnię 42—43 zł, za ctr. kartofli 3,20—3,50 zł, kurę 2,00—2,50 zł, ft. masła 1,40, mdl. jaj 80 gr. Ze względu na targ poświęteczny dowóz na obydwie rynki był staby.

Zielone Świątki. — Wielce udatni występ "Teatru Ziemi Pomorskiej".

Nowe Miasto. Zielone Świątki, to święta najpiękniejsze i najszarowniejsze swymi wdziękami natury i głębią swych tajemnic Bożych minęły i znów wróciły do zwykłej szaryzmy życia. W święta, kto żył, poza spełnieniem swych obowiązków religijno-kościelnych, używał czaru przyrody i balsamu wonnego, świeżego, wiosennego powietrza. Rychła pora tegorocznych świąt sprawiła, że odbyły się one w pełni rozkwitu drzew i ogrodów. Przed świętami pewna niepokojenie wśród tuł. społeczeństwa wywołało zabraknięcie chleba. Tymczasem nam jakoby z powodu wyznaczonych z góry cen na żyto młynarze mieli trudności - wymielał. W drugie święto obecni na przedstawieniu przybyłego do nas "Teatru Ziemi Pomorskiej", przeżyli nader miłe, piękne i zarazem podniosłe wrażenia. Wszak odegrana sztuka p. t. "Matura" treścią tak życiowo zblizona do rzeczywistości, a mimo jędrnego humoru tak ważkie i głębokie problemy życiowe, zwłaszcza z dziedziny szkolnictwa i wychowania młodzieży ujmuje. A gra artystów, tak naturalna i pełna wdzięku, że zwłaszcza ci, którzy z dziedziny szkolną mieli bliższe zetknięcie czuli się jakoby żywcem przeuleśieni w jej pełną rzeczywistość. Nie chcemy tu osobno wyszczególniać gry poszczególnych ról, wszak wszystkie, zwłaszcza główne role z znaną Nunią Młodziejowską na czele oddane zostały po mistrzowsku. Tym zwłaszcza występem "Teatr Ziemi Pomorskiej" zjednał sobie pełne uznanie i sympatię ze strony naszego społeczeństwa. A jeżeli włączamy jedną uwagę, to nie dotyczy ona samego przedstawienia, a jedynie czasu jego rozpoczęcia. Zyczylibyśmy pod tym względem nieco więcej punktualności.

Posiedzenie Zarządu Akcji Katolickiej.

Lubawa. W ubiegłym tygodniu odbyło się miesięczne posiedzenie Zarządu Akcji Katolickiej przy udziale 12 członków oraz Przewiel. ks. Prąta Kasyny, pod przewodn. pre-

zesa A.K. p. dyr. Kijory, który też wygłosił referat na temat "Działalność podstawowa Akcji Katolickiej". Poszczególne kierownictwa składały sprawozdania z działalności stowarzyszeń, wchodzących w skład Akcji Katolickiej. Następnie ustalono terminy zebrań miesięcznych poszczególnych organizacji w miesiącu czerwcu. Katol. Stow. Mężów obchodził uroczystości w dniu 6 czerwca swę święto organizacyjne. Dnia 11 lipca odbędzie się w Lubawie Zjazd Okręgowy Kat. Stow. Młodzieży żeńskiej, na który przybędą członkinie około 30 placówek. Przez cały ubiegły miesiąc odbywał się kurs trykotarstwa, organizowany przez Kat. Stow. Kobiet pod kierownictwem fachowej instruktorki. Kurs odbywał się w dwóch oddziałach przy udziale 48 uczestniczek. Na zakończenie kursu urządzono w niedzielę, dnia 9 maja wystawę robót ręcznych, która zyskała ogólne uznanie społeczeństwa. Po zapoznaniu się z pracą Akcji Kat. w kraju i zagranicą w ubiegłym miesiącu załatwiono jeszcze szereg spraw organizacyjnych oraz spraw lokalnych.

Gwałtowna burza gradowa.

Lubawa. W drugie święto Zielonych Świątek w godzinach popołudniowych przeszła nad północno-wschodnią częścią powiatu lubawskiego gwałtowna burza z boraganową ulewą, podobną do oberwania chmur. Woda załża pola i drogi, a przed Kazaniami zabrała most. W pewnej chwili zaczął padać grad wielkości gołębiego jaja, który wyrządził w polu i sadach olbrzymie straty. Wielkie pola gruntów są zniszczone. Najwięcej ucierpiały Kazanice, Zielkowo, Rożental, Grabowo. Tak gwałtownej burzy nie pamiętają najstarsi ludzie. Największe nieszczęście w tym, że wielka część poszkodowanych rolników nie była ubezpieczona od szkód gradowych.

Stale napływają nowe wiadomości o wielkich rozmiarach, wyrządzonych przez burzę szkód.

Z Dyrekcji Państw. Gimnazjum im. Ks. Bisk. Władysława Bandurskiego w Nowym Mieście Lubawskim.

W piątek, dnia 21 bm., odbędzie się o godz. 15-tej (trzeciej po południu) konferencja wywiadowcza grom nau-czyielskiego z Opleką domową uczniów, która dowie się o całorocznych postępach naukowych i o zachowaniu się młodzieży. Jest to ostatnia konferencja wywiadowcza w bieżącym roku szkolnym, zechce zatem Opleka domowa korzystać z tej okazji jak najwięcej. Dyrekcja.

Wydzierżawienie trawy.

Celem wydzierżawienia trawy w rowach i na skarpach dróg powiatowych wyznaczam następujące terminy przetargowe:

- Okręg drogomistrza powiatowego Szewczyka Nowe Miasto Lubawskie.**
- W poniedziałek, dnia 24. V. rb. o godz. 8 ej w obery w Marzęcicach 9:30 w obery w Bałówkach
- " " " " " " 11-tej w obery w Tereszewie
- W środę, dnia 26. V. rb. o godz. 8-ej w obery p. Karczewskiego w Łąkach
- " " " " " " 9-tej w obery p. Wojnowskiego w Bratianie
- " " " " " " 12-tej w obery p. Kurowskiego w Pacołtowie
- W sobotę, dnia 29. V. rb. o godz. 8 ej w obery p. Banaszewskiego w Kurzętiku
- " " " " " " 9:30 w obery p. Groszkowskiego w Nielbarku
- " " " " " " 11-tej w obery p. Dembowskiego w N. Brzoziu

Okręg drogomistrza powiatowego p. Czarneckiego Nowydwór.

- W poniedziałek, dnia 24. V. rb. o godz. 8-ej w obery w Marzęcicach
- " " " " " " 10-tej w obery w Wawrowicach
- " " " " " " 15-tej w obery w Nawrze
- " " " " " " 20-tej w obery w Nowymdworze
- W środę, dnia 26. V. rb. o godz. 8 ej w obery w Łąkach
- " " " " " " 10-tej w ob. w Rakowicach
- " " " " " " 12-tej w ob. w Samplawie
- " " " " " " 16-tej w ob. w Jamielniku
- " " " " " " 18-tej w ob. w Wonnie
- " " " " " " 20-tej w ob. w Gryżynach
- W sobotę, dnia 29. V. rb. o godz. 8-ej w obery w Lekartach
- " " " " " " 12-tej w ob. w Radomnie
- " " " " " " 20-tej w ob. w Chroslu

Okręg drogomistrza powiatowego p. Roszkowskiego Lubawa

- W poniedziałek, dnia 24. V. rb. o godz. 10-tej w obery p. Lieznarskiej w Rożentalu
- " " " " " " 12-tej w obery p. Szarmowskiej w Kazanicach
- " " " " " " 16-tej w obery w Byszwałdzie
- W wtorek, dnia 25. V. rb. o godz. 10-tej w ob. w Prątnicy
- " " " " " " 12-tej w ob. w Rumienicy
- W środę, dnia 26. V. rb. o godz. 12-tej w ob. w Samplawie
- W piątek, dnia 28. V. rb. o godz. 10-tej w restauracji p. Zielńskiego w Lubawie
- " " " " " " 14-tej w ob. w Złotowie
- " " " " " " 16-tej w ob. w Wałdykach

Warunki sprzedaży zostaną ogłoszone w dniu wydzierżawienia.

Przypominam, że użytkowanie trawy jest dozwolone tylko przez wykoszenie, a nie przez wypasanie. Nieustojący się do niniejszego zarządzenia będą karani w myśl art. 11 ustawy z dnia 7. X. 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 89). Powyższe podadzą pp. sołtysi natychmiast do publicznej wiadomości w sposób w danej miejscowości praktykowany. Nowe Miasto Lubawskie, dnia 12 maja 1937 r. Za Przewodniczącego Wydziału Powiatowego (—) H. Piotr, Budowniczy Pow.

Z Pomorza. Pożar.

Truszczyń. W ub. tygodniu wybuchł pożar w zabudowaniach p. Ozkowskiego. Spalił się chlew, znajdujący się w przy budowce. Przyczyny powstania pożaru dotąd nie stwierdzono, lecz Policja z Dębienia prowadzi energiczne śledztwo.

Harce pioruna

Lidzbark. Dowiadujemy się, że w ub. niedzielę, 9 bm podczas przechodzącej burzy w Kiełpinach grom uderzył w topole opodal zabudowań rol. Fr. Michalskiego, po czym wpadł do budynku do mieszkańca, w którym znajdowała się rodzina M., złożona z 5 osób. Wszyscy na szczęście zostali tylko ogłuszeni. Piorun złożył wizytę wszystkim przyległym ubikacjom, gdzie na ścianach i suficie poczynił znaczne uszkodzenia.

Drugi grom uderzył w ubikacje Urzędu Gminnego, gdzie również poza uszkodzeniem tytku na ścianach i nieznacznym papierów, większych szkód nie wyrządził. W czasie uderzenia gromu w ubikacji nikogo z ludzi nie było.

Widmo szubienicy w Brodniczy

Brodnica. Dnia 13 bm. o godz. 16 rozpoczęła się przed Sądem Okręgowym na sejse wyjazdowej w Brodniczy rozprawa karna o zabójstwo starszego posterunkowego śp. Sikory z Lidzbarku.

Na ławie oskarżonych prócz herszta zorganizowanej bandy rabusiów Więckowskiego zasiadli jeszcze Brzeziński Roman, karany 6 letnim więzieniem i godni towarzysze Władysław i Teofil Zakrzewscy, pochodzący z Król. Sosny. Bandyści zrzucali winę jeden na drugiego, kłamstwem się postugując.

Sądowi przewodniczył dr. Jodłowski, jako wotanci fungowali sędz. okręg. dr. Jurkiewicz i Fengler, sędzia grodzki z Brodniczy, oskarżał, prokurator p. Karls.

Jak wynika z dotychczasowej rozprawy, hersztem bandy, która grasowała na terenie brodnickim i działowskim, jest Więckowski, zaś kompani to ludzie młodzi, również karani. Oskarżeni za wyjątkiem Brzezińskiego wszelkimi sposobami chcieli powikłać sprawę, zrzucając winę morderstwa na Więckowskiego i Brzezińskiego. Jednakże z dotychczasowego wyniku rozprawy głównym sprawcą morderstwa stróża bezpieczeństwa jest osk. Więckowski, który oddał strzały do śp. Sikory. Oskarżeni mają jeszcze inne zbrodnie na sumieniu i to napad w Szczuce i włamanie do Komendy Po-liej w Brodniczy.

Wyrok.

Zabójcy śp. st. post. Sikory przed Sądem.

Główny osk. Więckowski zasądzony został na 22 lata więzienia, karę śmierci, dożywotnią utratę praw obywatelskich. Brzeziński na 4 lata więzienia, Zakrzewski Teofil na 5 lat więzienia, Zakrzewski Wł. na 2 i pół roku więzienia, wszyscy trzej na utratę praw obywatelskich przez lat 10.

Nieproszony gość z Ozonu.

Lidzbark. W jednym z ub. dni zjawił się w naszym mieście pewna osobistość z Działdowa (podobno rejent czy notar), z szarmancką grzecznością twierdząc, że z polecenia innej znou osobistości sejmowej pragnie na tu. „run-cie organizacyjnym Komitet miejski z tuł. obywateli utworzyć, by następnie nowoupieczone stronnictwo p. min. Koca Obóz Zjed. Narodowego, w skrócie O. Z. N., zorganizować. Widocznie w najlepszej myśli, że misja jego odniesie nadspodziewany skutek, obchodził co poprzedniejszych tuł. obywateli, stawiając, jak wyżej podano, propozycje. Jako grzecz-nego przygodnego gościa każdy z kolei również grzecznie i uprzejmie wysłuchał i niemniej w grzeczny sposób dał do zrozumienia, że każdy już do organizacji takiej, jaką sobie upodobał, należy i swego zdania zmienić nie zamierza. Stowem, połów do ozonowskiej sieci upatrzonych z góry ryb nie powiódł się. Niwiadomo, czy ten pan zdołał innych swymi argumentami przekonać, lecz jedno jest pewne, że do podobnego werbowania nasz grunt w 90 procent się nie nadaje. Szkoła wysiłku i „turbacji” na podobne przedsięwzięcie, wszak np. dodatki podatkowe itp. przekonywające argumenty są najlepszym dowodem, czego i z tej nowej strony spodziewać się należy. Urząd Skarbowy i inne odebrały każdemu chęć nie tylko do łączenia się w OZN, lecz nawet i do życia. Oto ogólna odpowiedź. R.

Bestialskie zęcanie się spowodowało zgon ofiary.

Brodnica. Dn. 10. bm. doszło do bestialskiego zabójstwa. To sprawy, jak narazie zdołaliśmy stwierdzić, jest następujące: W pewnym lokalu przy ul. Głównej spotkało się kilku ludzi. Po wypiciu poważnej ilości wódki doszło, jak zwykle, do małego nieporozumienia. Handlarz bydła, zamieszkały w Bukowcu, pow. Brodnica, miał wybić szybę okna wystawowego, co było przyczyną bójk. Jeden z obecnych, pomocnik rzeźnicki, ciężarzem tak długo uderzał po głowie ofiarę aż ta zbroczoną krwią upadła. Rannego odstawiono do Szpitala Powiat. w Brodniczy. Szczęśliwie zajęcia podamy po dokładnym stwierdzeniu. Ofiara zmarła.

W tań sposób zaopatrzył się w prowiant na święta.

Działdowo. Pewnej noey w ub. tygodniu nie wysłędzony sprawca, wyjąwszy szybę z okna wystawowego, wszedł do składu rzeźnickiego p. Stanisława Karczewskiego, z którego zabrał wędliny wartości 20 zł.

Strasza śmierć dziecka pod kołami autobusu

Unistaw. W ub. tygodniu wydarzył się tragiczny wypadek. Oto autobus, kursujący na linii Toruń-Chełmno, najechał w Unistawie na 3-letniego synka krawca p. Krzyw-dzińskiego. Wskutek odniesionych obrażeń chłopiec po kilku minutach zmarł. Winę w tym wypadku ponosi prawdopodobnie dziecko. Jest to nowa przestroga dla rodziców, by więcej uwagi zwracali na dzieci podczas ruchu kołowego.

RUCH TOWARZYSTW.

Lubawa. Dnia 28 maja 1937 r. o godz. 14.30 w lokalu p. Asta, przy ul. Grunwaldzkiej, odbędzie się zebranie miesięczne Związku Hallerczyków, Placówki Lubawa Zarząd.

Tylce. Zebranie Kółka Rolniczego odbędzie się w niedzielę, dnia 23 bm. o godz. 3.30 (zaraz po niesporach), w zwykłym lokalu. Uprasza się o odbiór legitymacyj. Udział wszystkich członków konieczny Zarząd.

W. Bałótki. Zebranie Kółka Rolniczego w Wielkich Bałótkach odbędzie się dnia 23. maja 1937 r. o godz. 16-tej w zwykłym lokalu zebrań. O liczny udział członków prosi Zarząd.

Organizowanie Obozu Zjednoczenia Narod.

W wyniku zebrania organizacyjnego OZN. w Grudziądzu wybrano następujący skład prezydium: Przewodniczącym został rejent Kurowski, naczelnikiem Jarzyński, Adam Korzeniewski i Mollin, zastępcami Ożga sekr., Wiśniewski skarbnikiem, dalej pp. inżynier Grabowski, I. Piątkowska, poseł Michałowski, Szubrych, Pełkowski, Groszewski, Baranowski, Maniewski i Wielgosz. Ponadto w skład prezydium powołano dyr. Donarskiego ze Swiecia, apt. Maternickiego z Nowego Miasta, rej. Dunajskiego z Działdowa, Pierańskiego z Łasina, Markowskiego z Lidzbarka.

Są oni zarazem przewodniczącymi kół miejskich OZN-u sektora miejskiego.

GIEŁDA WARSZAWSKA

Dolar 5.27; frank francuski 23.63; frank szwajcarski 124.60 funt szterling 26.10; marka niemiecka 212.78; korona czeska 18.40; szyling austriacki 99.20; gulden gdański 100.20.

KĄCIK RADIOWY

Audycje Polskiego Radia w Warszawie.
Czwartek, 20. V. 6.30 Audycja poranna. 11.30 Poranek muzyczny. 12.03 Płyty. 15.15 Koncert południowy. 16.35 Śląskie pieśni ludowe. 17.00 „Pogotowie pracy” — odczyt. 17.15 Koncert solistów. 17.50 „Wojciech Oezko” — znakomity lekarz polski 16-go stulecia — odczyt. 18.20 Płyty. 19.00 Premiera — słuch. pt. „Stary subiekt p. Lalki” Prusa. 19.45 Płyty. 21.00 Duński koncert europejski. Tr. z Kopenhagi. 21.15 „Schedańca — kolebka polskiego przemysłu nadtowego” — tel. 21.30 Kwartet Schramm. 22.00 XVI Audycja z cyklu „Sylwetki kompozytorów polskich” — „Jan Maklakiewicz”.

Piątek, 11. V. 6.30 Audycja poranna. 11.30 Audycja dla szkół. 12.03 Koncert popularny. 15.15 Płyty. 16.30 Koncert rozrywkowy. 17.00 Warszawa jako stolica Polski — odczyt. 17.15 Wileńska ork. P. R. 18.20 Płyty. 19.00 W gospodzie tureckiej — opow. 20.45 Fragm. operowy. 21.15 Koncert symf. z Filharmonii Warszawskiej. 22.30 „Trzy życzenia” — skecz. 22.45 Płyty.

Program Polskiego Radia S. A. Rozgłośnia Pomorska w Toruniu.

Fala 304,3 m. 986 Kc. 16-24 Kw.
Czwartek, 20. V. 12.03, 13.00, 15.15, 15.40, 18.30 Płyty. 12.50 „Nie zapominajmy o sadach” pogad. roln. 15.35 Życie kulturalne Pomorza. 13.20 Wiad. rybackie.

Piątek, 21. V. 13.00, 15.15, 15.40, 18.20, Płyty. 15.35 Jak spędzić święto? 18.16 Poradnik sportowy.
Poza tym transmisyje z innych polskich stacji.

GIEŁDA ZBOŻOWA

Płacono w złotych za 100 kg		
Zyto	24.00—24.25	Bydgoszcz, 15. 5. 25.00—25.50
Pszenica	29.50—29.75	29.50—30.00
Jęczmień browarowy	24.25—24.50	26.00—27.00
Owies	22.50—22.75	22.00—22.50
Mąka żytnia 70 proc.	32.50—	33.00—
Mąka pszenna 65 proc.	42.50—	43.00—
Otręby żytnie	16.50—17.00	16.75—17.25
Otręby pszenne grube	16.50—17.00	16.50—16.25
Otręby jęczmienne	15.75—16.75	16.50—17.00
Groch Viktoria	21.50—24.00	22.00—24.00
Groch Folgera	22.00—24.00	22.00—24.00
Rzepak zimowy	56.00—57.00	56.30—58.00
Mak niebieski	72.00—76.00	70.00—74.00
Łubin niebieski	13.50—14.50	13.00—13.50
Łubin żółty	13.50—14.50	13.00—13.50
Gorzecza	30.00—32.00	32.00—34.00
Słomie lniane	55.00—58.00	50.00—53.00
Seradela	22.00—25.00	22.50—24.50
Pełuszka	23.00—25.00	23.50—25.50
Wyka	28.00—25.00	25.00—26.00

Za redakcję odpowiedzialny: Władysław Rau w Nowym Mieście.
Za ogłoszenia redakcja nie odpowiada.
W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków itp., wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczenia numerów lub odszkodowania.

NAWOZY SZTUCZNE:

Azotniak granulowany i mielony
Supertomasynę azotniakowaną
Saletrzak i Saletrę sodową
Tomasynę i mączkę fosforytową
Sól potasową i kaimit
Wapno mielone pełnoprocentowe

„ROLNIK” Spółdzielnia roln.-handl.
Lubawa, tel. 39 Nowe Miasto, tel. 49.

Zgubiono

portfel z zawartością i wykaz osobisty Stefan Zientarski, Słup, w drodze z Lubawy do Krzemienia. Zgubę za wynagrodzeniem uprasza się oddać
Jarzębski, Krzemieniewo.

Ostrzeżenie

Zona moja Helena Tylicka z domu Łopuska opuściła mnie. Za ewent. udzielony jej kredyt lub zadłużenia nie odpowiadam.
Jan Tylicki, Brodnica

Tapety

FARBY POKOSTY KREDĘ poleca najtaniej
Józef Cieszyński, drogeria i skład farb Nowe Miasto Rynek 7 Telefon 62.

Dla PP. Rymarzy!

Skórę blankową czarną i kolorową, surowiec, skóry na teki, okucia białe i czarne i wszelkie przybory
poleca Składnica Skór Cz. BALCEROWICZ Brodnica n. Drw. przy moście tel. 111.

Tapety

Farby Pokosty Terpentynę Kredę poleca najtaniej
„Drogeria pod Orłem” właśc.: H. Ruciński, Lidzbark, Plac Hellera 12 tel 22

Wielki wybór i tanio w galanterii damskiej i męskiej

zaopatrzyć się można w firmie
Br. Gołębiewski, Brodnica, Hallera nr 15

SMARA

na osie luźna w puszkach i beczkach, żółta i czarna

FARBY

wodna i olejna
KLEJ w proszku i tabletkach
SŁEMKREDA SZEKEL — POKOST FROTTER w puszkach i luźny poleca

FR. TYSLER, LUBAWA.

Aparat

do lemoniady i do odciągania piwa na sprzedaż
Józef Czajkowski, Lubawa Kopernika

Nowe fonoplastyczne odbiorniki

TELEFUNKEN

Maksymalna selektywność, samoczynne regulowanie fadingsów. Najnowsze lampy. Piękna nowoczesna skrzynka.

Przyjmuje pożyczki państwowe po kursie 100 za 100 zł.

J. Truszczyński, Lubawa, Rynek 32/34. Telefon 94.

Gospodarstwo

Na moich własnych i wydzierżawionych gruntach sieje przez cały rok truciźne
Teofil Milewski, Sugajno.

Truciźne sieje stale na moich polach
Konst. Malinowski Nielbark.

Gospodarstwo

8 morgowe sprzedam
W. Siemiątkowski Czyste Błota.

Wydzierżawie

plekarnie w dobrym punkcie Nowego Miasta. Oferty zgłaszać w ekspedycji „Drwęcy”.

Sprzedam

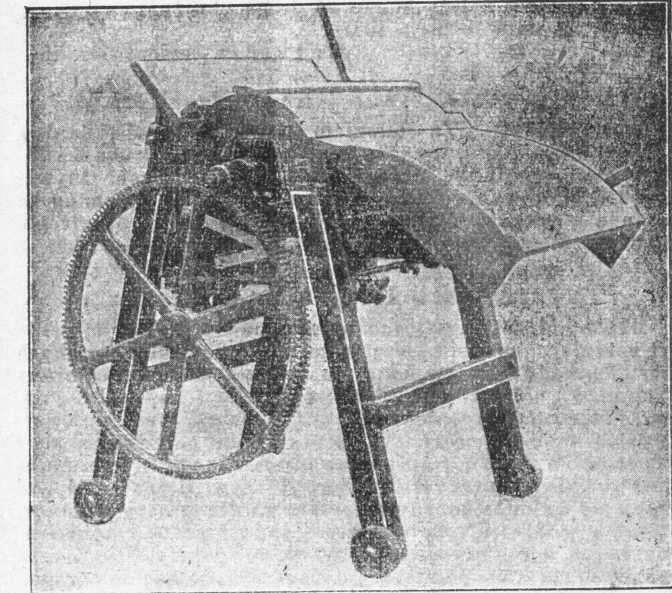
wydzierżawie lub pomieniam na gospodarstwo, swą posiadłość miejską, ca. 55 mgr. ziemi, obszerne zabudowania położone przy głównej ulicy w Lubawie. Pośrednicy wykluczeni. E. Szymanowa, Dwór-Paryż, pow. Znin, p. Damaśławek.

Najlepszej jakości:

Kawę Herbatę Kakao Czekolady Cukry Herbatniki Pumpernikiel Konserwy rybne Konserwy mięsne Sery Matiasy Oliwę jadalną Ogórki delikatesowe Wina krajowe poleca

Wiktoria Rudziński,

Nowe Miasto ul. 19 Styczula telefon 90.

Sprzedaj MASZYN ROLNICZYCH

maneuze, mlóczarnie różnego gatunku wialnie i rowery po bardzo niskich cenach poleca

Firma J. GARSTKA, Brodnica.

Majątek Taborowizna

sprzedaje łaki nad Drwęcą i w górach.

Służąca

potrzebna od zaraz. Kotewicz, Gwiżdżyny.

Służąca

potrzebna. Zgłoszenia do Majątek, Chelsty poczta Lidzbark

Pańienka

do obsługi gości lub bufetu od zaraz potrzebna. Fotografie nadesłać „Ogród Towarzystw” Lidzbark.

Chłopak

do wszelkich robót w gospodarstwie potrzebny od zaraz. Neumann, Złotowo.

Szofer

potrzebny od zaraz Zgłoszenia do eksp. „Drwęcy” Nowe Miasto Lub. pod nr 250.

Okazyjnie sprzedam

kansę pluszową rozbitą w dobrym stanie, obraz myśliwski 85 X 65, 6 par rogów od kozłów, wagę 150 kilową. Gdzie wskazać eksp. „Drwęcy” Nowe Miasto Lub.

2 młode maciory

wysoko prośne po knturze zarodowym od Kół Rolniczych na sprzedaż. Lubawa, Kupnera 6.

Apary i przybory fotograficzne

blony klisze wywoływacze utrwalacze papiery fotograficzne oraz podręczniki do nauki fotograf. poleca

KSIEG. „DRWECA” Nowe Miasto.

Ty mozesz być tak piękna

Nawet najbardziej zrujnowaną cerę doprowadzić można do pięknego wyglądu. Trzeba jej tylko dostarczyć „lecyne”, której brak spowodował zniszczenie. Należy co rano i wieczór wcierać w skórę odżywczy krem „Sekret Piękności” Anida zawierający właśnie „lecyne”. Wnika on głęboko w tkankę, odbudowuje jej i czyni cerę miękką, świeżą i powabną.

SEKRET PIĘKNOŚCI

Sprzedaj: Drogeria pod Lwem w Lubawie, Lidzbark, Pl. Hallera

Najtaniej można nabyć wszelkie artykuły

elektryczne i radiowe

jak również świeże BATERJE ANODOWE w nowoutwartym składzie

Chylewski, Działdowo,

ul. św. Katarzyny 14.

KATECHIZMY

i śpiewniczki religijne

ks. prob. Pelki — cena 60 gr poleca

KSIEGARNIA „DRWECA” NOWEMIASTO.

TAPETY

w najnowszych deseniach i niebywale niskich cenach Rolka od 0,40

FARBY

lakier, pokost, terpentyna Szezołki — Pendzle Kreda do bielenia Oliwy — smary — tawort Ciecz kalifornijska Karbolina do drzew owocowych przeciw robactwu kupisz najtaniej w Drogerii Medycynalnej

A. ZALEWSKI,

Nowe Miasto Rynek 10. telefon 63.

Modelowe torebki

fasony zegarkowe Apaszki jedwabne i szypony Paski sortow. w kolorach

Ceny pończoch o 20 proc. taniej

Wszystkie odcienie kolorów Duży obrót — Mały zysk.

C. Kolasiński,

BRODNICA, Rynek 27. Plac budowlany wraz z ogrodem na sprzedaż.

Dla PP. Tapicerów:

Skórę meblową Trawę indyjską Pakiety Słomie lniane Płótna fasonowe i sprężynowe Gurty (taśmy) Gwoździe Szpagaty itd. poleca

Składnica Skór CZ. BALCEROWICZ

Brodnica n. Drw. przy moście telefon 111.

TAPETY

najnowsze desenie wielki wybór

FARBY POKOSTY LAKIERY KREDA PENDZLE SZABLONY

w najlepszych gatunkach poleca

NOWA DROGERIA

właśc. Wacław Truszczyński LUBAWA, ul. Zamkowa 1 Telefon 37.

Drzewo opałowe

gromady zdadne na płoty, drzewo użytkowe, stale na sprzedaż we wtorki i piątki Majątek Cióbrz, p. Lidzbark.

Oddam tort

na spółki Sas Jaworska, Zajęczkowo

DOM

dwumieszkanowy sprzedaj Słupski, Nielbark.

Dział rolniczo-gospodarczy.

Nowe rozporządzenie w sprawie podatku gruntowego.

W Dzienniku Ustaw R. P. Nr. 32 z dnia 27 kwietnia 1937 r., poz. 250 ogłoszono nowe rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 31 marca 1937 r. o wymiarze i poborze państwowego podatku gruntowego.

Część I-sza uzupełnia i wyjaśnia dotychczasowe przepisy, dotyczące wymiaru i zwolnienia od państwowego podatku gruntowego.

W myśl tych uzupełnień państwowemu podatkowi gruntowemu podlegają wszystkie grunty w gminach wiejskich i miejskich, zarówno prywatne, jak i stanowiące własność Państwa i innych związków publiczno-prawnych (jak samorządowych, spółdzielczych i t. p.).

Od państwowego podatku gruntowego wolne są wszystkie grunty, podlegające podatkowi od nieruchomości.

Zgodnie z powyższym rozporządzeniem następujące grunty nie korzystają ze zwolnienia od państwowego podatku gruntowego:

1. grunty, z których dochody są przeznaczone w części na cele kultu religijnego i w części na inne cele (utrzymanie osób duchownych, zakonnych, służby, zakładów naukowych i t. p.);

2. grunty pod torami kolei przewozowych i sezonowych;

3. mokradła i rojsty, które są zalesione lub nadają się do normalnego użytkowania, jako łąki lub pastwiska.

Grunty, użytkowane przez publiczne szkoły powszechne, są wolne od podatku gruntowego tylko wówczas, kiedy zostają oddane przez ich właścicieli do bezpłatnego użytkowania tym szkołom.

Według dekretu Prezydenta R. P., który przewiduje zwolnienie od podatku grunty, przeznaczone na scalanie, obecnie rozporządzenie Ministra Skarbu postanawia, że od gruntów, którym zostało przyznane zwolnienie, a których scalenie zostało zaniechane, pobiera się państwowy podatek gruntowy za cały czas przyznanego zwolnienia.

Z całkowitego lub częściowego zwolnienia od podatku gruntowego mogą korzystać te grunty, których właściciele czynią nakłady, zmierzające do zmiany nieużytków na użytki.

Właścicielom lasów ochronnych przyznawane będą ulgi podatkowe, w zależności od stopnia zmniejszenia wartości użytkowej tych lasów. Np. 25 proc. zmniejszenia wartości użytkowej lasów

ochronnych odpowiada 25 proc. zwolnienia od państwowego podatku gruntowego. Stopień zmniejszenia wartości użytkowej lasów ochronnych określa władze skarbowe.

Przy obliczeniu ogólnej sumy państwowego podatku gruntowego na powiat bierze się pod uwagę wszystkie grunty, podlegające państwowemu podatkowi gruntowemu w gminach wiejskich i miejskich, nie wyłączając miast wydzielonych oraz grunty, częściowo zwolnione od podatku, jak np. lasy ochronne.

Rozporządzenie to wyjaśnia, że przez „podatkową jednostkę zbiorową” należy rozumieć grunty, położone w jednej miejscowości (osada, wieś itd.), od których należy państwowy podatek gruntowy wymierzony został na r. 1936, nie dla oddzielnych właścicieli (posiadaczy) gruntów tej miejscowości. Rozkład zaś sumy podatku pomiędzy tych właścicieli należy do zebrań gromadzkich lub właścicieli tych gruntów.

Odnosi się to także do drobnych właścicieli, nie mających na posiadanie gruntów, osobnych ksiąg hipotecznych albo planów pomiarowych, sporządzonych przez mierniczych. Nie dotyczy to zaś gruntów osad, powstałych w wyniku scalenia.

Od płatników, którzy od swych gruntów, położonych w granicach jednej gminy, opłacają państwowego podatku gruntowego nie więcej niż 10 zł rocznie — nie pobiera się I raty, a tylko II ratę; powyżej 10 zł do 35 zł rocznie — pobiera się 60 proc. I raty i całą II ratę.

Państwowemu podatkowi gruntowemu podlega faktyczny nabywca lub wprowadzony w stan posiadania, którego jeszcze formalności prawne posiadania nie zostały przeprowadzone.

Osadnikom na ziemiach zachodnich musi się obniżyć rentę.

Jedną z najdotkliwszych bolączek dzielnic zachodnich jest wlokąca się od lat sprawa osadników rentowych. Przeważnie są to ludzie, pokutujący za to, że dawny Urząd Ziemi w Poznaniu nie docenił samego zagadnienia rent i bardzo wielu osadników naraził na to, że za gospodarstwa rentowe zapłacili ceny takie, jakie by musieli płacić za gospodarstwa prywatne, żadną rentą nie obciążone. Otwarcie można powiedzieć, że w ministerstwie reform rolnych nie rozumiano nigdy istotnego stanu tego zagadnienia. Z oświadczeń

min. Poniatowskiego, złożonych w Sejmie, wynika że do tej pory zagadnienie to nie jest w ministerstwie rolnictwa i reform rolnych ani należycie rozumiane ani co do swojej doniosłości oceniane.

Organizacje rolnicze ziem zachodnich, a więc tak Wielkopolskie Tow. Kółek rolniczych jak Pomorskie Tow. Rolnicze, od lat już kołatają do rządu o załatwienie sprawy osadników rentowych. Niestety, jak dotąd, bezskutecznie.

Niedawno obie wspomniane wyżej organizacje odbyły w Poznaniu wspólne narady, podczas których zastanawiały się nad ustaleniem płatniczych możliwości osadników. Na podstawie zebranych bezpośrednio danych z terenu, jak również cyfr, opublikowanych ostatnio w różnych wydawnictwach, a przede wszystkim w wydawnictwie, dotyczącym osadnictwa, opracowanym przez prof. Schramma, ustalono jednoznacznie, że przy dzisiejszej opłacalności produktów rolnych gospodarstwa osadnicze, obciążone, jak się okazuje, najnajmniej w 30—40 proc. długami prywatnymi, po obsłużeniu wydatków, związanych z potrzebami prawidłowej gospodarki rolnej, potrzebami rodziny oraz opłat na rzecz skarbu państwa i samorządu, nie tylko że nie posiadają nadwyżek, ale wykazują nadal deficyt. W związku z tym stwierdzono, że przy ustalaniu maksymalnej raty amortyzacyjnej na gospodarstwa osadnicze musi się być bardzo ostrożnym; nawet w przyszłości nie powinna ona przekraczać zł 20 z 1 ha najlepszego gruntu poza normalnymi świadczeniami skarbowymi i społecznymi. (Rolnik Wielkopolski).

Drzewo budulcowe i opałowe dla wsi dalej po cenach ulgowych.

Naczelna Dyrekcja Lasów Państwowych, — jak donosi Polska Agencja Agrarna — w związku z ogólną akcją rządu w sprawie obniżenia cen wydała nowe zarządzenie, regulujące dalszą możliwość nabywania przez niezamożną ludność wiejską, naturalnie wyłącznie do własnego użytku, drzewa budulcowe i opałowe po cenach ulgowych. Dyrekcja Nacz. udzieliła daleko idących pełnomocnictw dyrekcjom co do wysokości cen, tworzenia zapasów w okolicach, gdzie istnieje brak własnego drewna oraz uzupełnienia składów z przyspędzających użytków międzyrzeńskich. Mimo zarządzenia kontroli co do właściwej akcji Dyrekcja Nacz. Lasów zwraca uwagę, aby możliwość zaopatrywania się w drewno była wolna od wszelkiej biurokracji

ŚWIAT KOBIECY.

Jakie kolory i desenie są odpowiednie

dla osób szczupłych, a jakie dla tęgich?

Niejednokrotnie nauka może przyjść modzie z wielką pomocą. Np. optyka może dać bardzo dobre rady przy wyborze kolorów ubrań, jakie mają być odpowiednie dla małych, czy też wysokich, szczupłych, czy też tęgich ludzi. Optyka wyjaśnia, dlaczego osoba ubrana ciemno wygląda szczuplej od osoby tego samego wzrostu i tuszy ubranej biało. Przyczyna tego zjawiska leży w ciekawej właściwości siatkówki oka, na której wszelkie przedmioty przez człowieka oglądane, mniej, czy więcej wyraźnie się odbijają. Jeżeli na siatkówkę padają białe promienie, powoduje to w niej maksymalne podrażnienie, podczas kiedy promienie ciemne tylko w bardzo małym stopniu ją podrażniają.

Fizjologia uzasadnia tendencję do noszenia zimną ubrań ciemnych, a latem białych lub jasnych. Ciemne materiały wchłaniają o wiele więcej promieni słonecznych od jasnych. Dlatego też w krajach tropikalnych ubierają się ludzie biało.

Niemniej ważnym, a czasem nawet ważniejszym od koloru jest materiał, z którego sporządzone są ubrania. Aby uchronić się od gorąca należy wybierać rodzaje materiału, które są odporne na przenikanie promieni słonecznych. Najodpowiedniejszym materiałem w tym rodzaju jest flanela lub lekka bardzo wełniana tkanina.

Optyka ma też dużo do powiedzenia przy wyborze deseni materiału. Wszystkim wiadomo, że suknia w podłużne pasy podwyższa i wyszczupla figurę, natomiast pasy poprzeczne lub kraty poszerzają.

Czarny kolor, dla którego uzupełniającym jest biały, sprawia, że ubrana weń osoba wyglądała bladej, niż w innym kolorze. Jasno-popielaty nadaje się do noszenia dla osób z wyjątkowo ładną cerą. Osoby mające cerę smagłą lub też ziemistą, powinny wybierać kolory czerwone, brązowe lub ciemno-zielone. Jasniesze pastelowe odcienie wszystkich kolorów nie pasują do ciemnej cery.

Wiosenne mody.

- 1) Suknia popołudniowa z lekkiego materiału wełnianego, skromna, a wykwintna. Przędz wycięty w ząbki, zamknięcie na przodzie na guziki. Obrazowanie przy szyi kolorowym jedwabiem. W spódnicy i w staniku wełnane skośne kieszenie.
- 2) Suknia popołudniowa z przezroczystej żorżety. Obojczyk, rękawy, stan i dół tuniki z koronki. Pasek wiązany z materiału, przybrany na boku wiązką kwiatów.
- 3) Zestawienie jedwabiu matowego i błyszczącego. Suknia popołudniowa. Spódnica oraz część przodu stanika z błyszczącego, a tunika i rękawy z matowego jedwabiu. Oryginalne są tu suto maszczone rękawy.
- 4) Zawsze pięknie wyglądają kostiumy, przybrane jasnymi rüsiami z pikli, organdy lub koronki. Kostium z czarnego materiału na popołudnie wiosenne, przybrane wielką rüsą białą z koronki.

Pożyczki na zakładanie nowych łąk i pastwisk.

Pomorska Izba Rolnicza komunikuje, że kredyty wiosenne na zagospodarowanie łąk zostały już w zupełności wyczerpane i rozdzielone rolnikom pożyczkobiorcom.

Obecnie Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych przyznało Izbie dalsze kredyty na sezon letni (maj-lipiec) wyłącznie na zakładanie nowych łąk i pastwisk. Kredyty te udzielać będzie Izba Rolnicza na dotychczasowych warunkach (w formie nasion i nawozów, na 5-letni okres spłaty).

O kredyty na zakładanie nowych łąk i pastwisk, które zakładać można do pierwszych dni sierpnia, należy się zwracać do Pomorskiej Izby Rolniczej za pośrednictwem Towarzystw Rolniczych Powiatowych najpóźniej do dnia 20 maja br.

Zgłoszenia na kredyty przyjmowane będą tylko na drukowanych formularzach, będących w posiadaniu Towarzystw Rolniczych Powiatowych, które po wypełnieniu ich i uzupełnieniu niżej wyszczególnionymi objaśnieniami, prześle je bezpośrednio Izbie. Objasnienia, którymi należy uzupełnić wnioski są następujące:

- a) obszar łąk, przygotowany do obsiewu,
- b) opis prac, dokonanych przy uprawie łąki, przeznaczonej do obsiewu (podać, kiedy łąkę zaorano, jakie rośliny po kole uprawiano, jakie stosowano nawozy i tp.);
- c) dokładny opis profilu gleby, przeznaczonej pod obsiew (warstwa wierzchnia, podglebie),
- d) na jakiej głębokości występuje woda gruntowa w czasie 1-go pokosu.

Biorąc pod uwagę powyższe dane, Pomorska Izba Rolnicza ustali dla poszczególnych gospodarstw skład mieszanek roślin łąkowych i rodzaj nawożenia, po czym dostarczy nasiona i nawozy.

Obsiew 1 ha łąki łącznie z nawożeniem wynosi według cen obecnych około 170-180 zł (w tym cena nasion siewnych około 100 zł, nawozów sztucznych około 70 zł).

Z uwagi na krótki termin wnoszenia wniosków, Izba Rolnicza prosi o spieszne ich nadsyłanie. Wnioski będą załatwiane według kolejności zgłoszeń aż do wyczerpania.

40 milionów złotych dopłaciliśmy do wywozu zboża.

Ogłoszone zestawienia naszego wywozu wykazują, że od sierpnia roku ubiegłego do stycznia roku bieżącego wywieźliśmy — 3 738 900 q pszenicy, to znaczy o 99 300 q więcej, niż w roku poprzednim. Wywieźliśmy żyta — 1 556 400 q, t. zn. o 736 800 q więcej, niż w tym samym okresie w roku ubiegłego, jęczmienia 2 610 000 q, owsa 523 000 q. Tylko owsa wywieźliśmy w tym okresie mniej o prawie ćwierć miliona kwintali, niż w roku poprzednim.

Cyfra ta wykazuje, że forsowaliśmy wywóz zbóż szczególnie w jesieni, pomimo, że złe urodzaje spowodowały naturalny zupełnie wzrost cen na naszych rynkach, a przede wszystkim na rynkach zagranicznych, tak, że nie zachodziła potrzeba takiego forsowania wywozu, jak w poprzednich latach. Do tego wywozu dopłaciliśmy w postaci premii wywozowych przeszło 30 milionów złotych, to znaczy o 5 milionów więcej, niż w roku poprzednim. Gdy zaś zważymy, że wywóz premiowany trwał jeszcze do połowy marca, możemy przyjąć za pewnik, że w tym roku gospodarczym wydaliśmy

Bardzo ważnym jest kolor i fason kapelusza. Kapelusz zielony, przepuszczający promienie światła, nigdy nie może efektywnie ubierać, gdyż najpiękniejszej cerze nadaje ton zielonawy.

Osoby z dużymi, szerokimi twarzami powinny wybierać kapelusze z dużymi rondami, przeciwnie tu stoi rzędnia. Tak wiele rodzin posiada małe kapelusiki. Niskie panie robią dobrze, wybierając kapelusze z t. zw. fantazjami, wysuniętymi ku górze. Wysokie powinny nosić możliwie płaskie kapelusze.

Dla panów szczupłych najodpowiedniejsze są materiały jasne lub w kratę. Materiałów tych winni się wystrzegać panowie tężsi. Tak modne dzisiaj sportowe ubrania męskie, złożone z marynarki i spodni w odmiennych kolorach, są bardzo odpowiednie dla wysokich i szczupłych mężczyzn. Natomiast na grubych i niskich wyglądają bardzo nieefektywnie.

Wychowywanie dzieci.

Pożyteczne zajęcia dzieci. Wszyscy lekarze są zdania, że bawienie się dzieci piaskiem, kamyczkami, wywiera zbawienny wpływ na zdrowie i rozwój umysłu. Mianowicie ogrodnictwo w pierwszym tu stoi rzędnia. Tak wiele rodzin posiada mały ogródek. Dobrze jest oddać go pod opiekę dzieci, a i wtedy jeszcze może być ogródek ładnym, czystym i pełnym kwiatów. Każde dziecko powinno mieć swój zagonek, który samo uprawia i na którym sieje kwiatki. Rodzice muszą dziecko naturalnie pouczyć, pomagać mu i zwracać na to, aby we wszystkim był ład i porządek. O ile możliwości jednak zostawiać dziecku własną wolę, aby nabrało doświadczenia i jeżeli się coś nie udało, postąpić mogło na przyszły raz inaczej.

na premie zbożowe około 40 milionów zł. czyli tyle dopłaciliśmy do wywozu zboża.

Dlaczego dotychczas nie wstrzymano egzekucji u rolników?

Z wielu stron Pomorza rolnicy podnoszą alarmy o egzekucjach, przeprowadzanych przez władze skarbowe. Jest to tym dziwniejsze, iż chyba dostatecznie zdają sobie sprawę władze skarbowe sprawę o stanie katastrofalnym rolnictwa pomorskiego na skutek podwójnej klęski zeszłorocznego nieurodzaju i wymarzenia oziminy i koniżyny. To też fakt, iż egzekucje dotychczas w rolnictwie nie zostały wstrzymane na Pomorzu pomimo licznych postulatów w tym kierunku i przychylnego stanowiska władz administracyjnych powoduje duże rozgoryczenie wśród rolników pomorskich.

Tylko rolnicy mogą nabywać ziemię przy parcelacji rządowej.

Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych rozesłało do Urzędów Wojewódzkich pismo okólnie w sprawie kwalifikowania nabywców przy parcelacji rządowej.

W myśl tego pisma nabywcami działek (kolonij) rolniczych i ogrodniczo-warzywnych mogą być jedynie osoby, których główne zajęcie i podstawę utrzymania stanowi produkcja rolnicza lub warzywniczo-ogrodnicza.

Ustęp 3 okólnika powiada, że zawodowi wojskowi, pracownicy państwowi i komunalni oraz państwowych i komunalnych instytucji, zarówno w czynnej służbie, jak i w stanie spoczynku (na emeryturze) nie mogą być nabywcami omawianych kolonij. Wspomniane osoby mogą nabywać wyłącznie działki o charakterze nierolniczym, mianowicie mieszkaniowe, letniskowe i tp.

Grady padają na Pomorzu.

Z wielu stron Pomorza dochodzą wiadomości o spadłych ostatnio gradach, które szczególnie silnie nawiedziły ostatnio powiat świecki. To też do instytucji ubezpieczeniowych napływają codziennie setki wniosków o ubezpieczenie gradowe. W związku z tym oraz wobec zeszłorocznych klęsk gradowych, które nawiedziły nawet okolice, a które przez kilkadziesiąt lat gradu nie miały, należy wszystkim rolników przestrzec, by we własnym interesie dokonali ubezpieczenia od gradu, w przeciwnym bowiem razie ryzykują utratę całego zbioru i pogrążeniem siebie i rodziny w skrajną nędzę. Władze zaś i instytucje gospodarcze służące odmawiają takim rolnikom pomocy, twierdząc, iż każdy mógł się sam od klęski gradobicia uchronić przez ubezpieczenie.

9000 pługów z Pomorza dla rolników murzyńskich.

Do poru gdyńskiego przybył transport 3000 pługów z grudziądzkiej fabryki „Unia”. Jest to pierwszy transport wielkiego, bo na 9000 pługów zamówienia do Afryki. Pługi noszą nazwę „Salomony”.

Szynki pomorskie uchodzą za najlepsze w świecie.

Pomorskie rzeźnie miejskie wystąpiły próbnym transportem szynki do Ameryki. Szynki pomorskie uchodzą w Ameryce za najlepsze w świecie i obecnie projektuje się masowy wywóz tego artykułu do Ameryki, a przede wszystkim do Nowego Jorku, gdzie na szynki jest olbrzymie zapotrzebowanie.

Jakże się cieszą dzieci, gdy ujrzą pierwsze, wyrastające flanki kwiatów, a co dopiero, gdy zjedzą rzodkiewki, które same zasiały! I te dzieci, które z nudów biją i kłócą się, które nieraz w domu dla niegrzeczności prawdziwą są plagą, zachowują się zupełnie inaczej, gdy mają ogródek. Wtedy podlewają, pielęgnują rośliny i mają przez większą część dnia przyjemne i pożyteczne zajęcia.

Paul Borden-Harriman jest przewidziana na stanowisko posła amerykańskiego w Oslo.

DOBRE RADY.

Plamy z wody na meblach

usuwa nieużywany korek. Wyciera się nim plamę początkowo silnie. Nie należy się zrażać, gdy zdawać się będzie, że plama się rozszerza. Potem przecieramy to samo miejsce korkiem, ale lekko. Wkrótce plama zniknie.

Stare lustro

będą czyste i przezroczyste po natarciu papką z szlamkredy i wody rozciełnej, z octem.

Jaki jest najlepszy czas proślenia się maclor?

Najodpowiedniejsze do chowu prosięta otrzymujemy w miesiącu marcu i kwietniu. To też najodpowiedniejszy czas do pokrywania maclor będzie grudzień i styczeń. O ile chlewy mamy dobre i ciepłe, to dobrze jest przyspieszyć wiosenne mioty o 2 miesiące, oczywiście przyspieszając o tyle czas pokrywania. Przyspieszając w ten sposób oproszenie, otrzymamy prosięta lutowe, które już wiosną wychodzą na pastwisko, a w ciągu lata rosną i rozwijają się odpowiednio i są zdadne w jesieni do pokrycia lub tuczenia. Kto ma chlewy nieszczelne i zimne, w których przy silnych mrozach prosięta mogłyby ucierpieć, winien pokrywania maclor skutecznie wiosną. Uzyskamy w takim razie z zamiast prosiąt jesiennych, które są trudne do wychowanie, prosięta przy końcu lata, które przed nasianiem mrozów o tyle się rozwinią i rozrosną, że bez szkody zniosą większe mrozy i niewygody zimowych miesięcy. Kto ma chlewy zimne i wilgotne, a maclory tak pokrywa, że prosięta przychodzą wczesną wiosną, ten naraża się na straty, gdyż dużo prosiąt wskutek zabicenia zdycha lub powoduje cherłactwo i słaby wyrast. Z oproszeń w cieplej porze rodzi się więcej knurków niż w zimowych. Przewaga urodzonych w tym czasie knurków nad maclorkami wynosić może 60 procent. Ażeby maclory zmusić do grzania na czas odpowiedni do pokrywania, zmniejszamy w paszach, poczynając od listopada, ilość plew, okopowych itp. objętościowych pasz, a powiększamy ilość ziarna i innych pasz treściwych. Wskazane jest również w tym czasie, o ile pogoda jest ładna, trzymać maclory i knury jak najwięcej na świeżym powietrzu.

Komunikat w sprawie kwalifikacyjnego egzaminu dla leśników.

Pomorska Izba Rolnicza niniejszym zawiadamia, że egzaminy na leśniczych i podleśniczych z odbytych w latach 1933, 1935 i 1936 kursów leśnych w Toruniu, odbędą się przed ustanowioną komisją w czasie od 19 do 24 lipca 1937 r.

Do egzaminu na podleśniczego będą dopuszczeni przy uwzględnieniu ulgowych przepisów przejściowych uczestnicy:

I. kursów dokształcających w Toruniu z lat 1933, 1935 i 1936,

II. podobnych kursów w innych miejscowościach, którzy przedłożyą przewidziane dokumenty.

Kandydaci, pragnący poddać się egzaminowi na leśniczego winni przedstawić:

1. świadectwo urodzenia,
2. „ „ egzaminu na podleśniczego,
3. „ „ 4-letniej czynnej służby leśnej

po zdaniu egzaminu na podleśniczego, a odbytej pod kierownictwem leśnika o pełnych kwalifikacjach zawodowych.

Do egzaminu na leśniczego dopuszczeni będą przy uwzględnieniu ulgowych przepisów przejściowych uczestnicy, którzy przedłożyą:

1. świadectwo urodzenia w dowód ukończenia 30-go roku życia,
2. świadectwo ukończenia co najmniej pełnej szkoły powszechnej, względnie równorzędnych 3 klas gim. lub t. p. (starego typu),
3. świadectwo odbycia 12-letniej praktyki leśnej pod kierownictwem bądź bezpośrednim właściciela maj. względnie leśnika o pełnych kwalifikacjach zawodowych.

Przy myciu słółków

od konfitur lub marynat, aby usunąć z nich odor stęchlizny, wyspać małą łyżeczkę sody do płeczenia, naleść gorącej wody, po czym słódek zamknąć pokrywką, wstrząsnąć kilka razy, a następnie słódek wypłókać czystą wodą.

Sztandary narodowe

zbrudzone pierze się nast.: W dość dużej wannie przyrządzić mydlinę z 5-10 l. letniej wody i 4-5 łyżek mydła żółciowego — muszą być piane. Materiał część po części przepierać, płókać w końcu w wodzie z octem. Wieszad do suszenia, nie susząc zupełnie, lecz na pół wilgotno prasować. Końce obciążyć, wszywając ołów lub kamienie, aby zapobiec brudzeniu się o ściany lub dachy przy podwijaniu.

Meble kretonowe

czyścić się: wyszczotkowane obicie smaruje się grubo papką z benzyny i aprosok. magnezi przy pomocy szmatki miękkiej, pozostawić 10-12 godz. lub lepiej przez noc, potem czystą szczotką wyszczotkować, w razie potrzeby jeszcze raz zabieg powtórzyć. Trzepaczką podciągniętą materiałem wytrzeć meble.

Kącik mody. Kwiaty i hafty.

Moda tegoroczna hołduje na wielką skalę kwiatom. Nie tylko więc modne są, jak donosiśmy, materiały imprimés o wzorach kwiatowych, lecz spotkamy również kwiaty z jedwabiu, aksamitu, gazy, celofanu itd. jako ozdoby strojniesznych sukien, kostumów, kapeluszy, rękawiczek — jednym słowem — wszędzie kwiaty. Umieszcza się je pojedynczo, to znów całymi pękami lub wieńcem. Otaczają postać w pasie, pną się girlandą na szalik po przez ramię, w małych bukietkach lub pojedynczo są porzucane niedbale.

Hafty w modzie wiosenno-letniej r. 1937 święcą prawdziwy tryumf. Ozdabia się bogato haftem nie tylko strojne suknie, lecz kostiumy i płaszcze, sukienki skromne, wełniane płócienne. Hafty kolorowe widzi się też na brzeżkach sukien, przy kieszeniach i wycięciach. Czasami w pomocy przychodzą perełki, kolorowe koralki, metalowe nitki. W najnowszych modelach spotykamy też często całe falkiety, kamizelki, bolerka, zahaftowane sutaszem. W końcu warto dodać, że haft dobrze obmyślany zakrywa często „sztukowanie”, ożywia stare, przetrzebione suknie.

B. modne są aplikacje z blyszczącego jedwabiu w tym samym kolorze lub cieniowane aplikacje w formie liści, kwiatów lub fantazyjnych motywów na przedzie sukni, na rękawach, przy ramieniu itd.